

Základní orientace v citační normě APA

Handout pro zjednodušení zápočtu.

Vypracoval: Jaromír Škoda (jaromir.skoda@lfmotol.cuni.cz)

Vzhledem k tomu, že je APA jedna z nejpoužívanějších citačních norem, je dobré si ji osvojit. V těchto poznámkách najdete několik bodů, které vám pomohou v základní orientaci.

Pokud si nebudete vědět rady, můžete se poradit online například zde: [Lincoln Library](#)

S ohledem na nejčastější přešlapy v esejích minulých let se krátce zaměříme na:

1. Citování obecně.

Pak praktické příklady nejčastějších zdrojů.

2. Knihy – obecný formát citace, jak se citují v seznamu literatury, jak se citují v textu.
3. Články – obecný formát citace, jak se citují v seznamu literatury, jak se citují v textu.

A nakonec na často kladené otázky.

4. Otázky a odpovědi.

1. Citování

Pamatujte, že citování se vždy skládá ze **dvou** částí – **1. citace v textu** a **2. citace v souhrnu literatury** (alternativní pojmenování souhrnu literatury: seznam literatury / bibliografie / seznam použitých zdrojů apod.). Platí, že, co za zdroje je vypsáno v souhrnu literatury na konci textu/knihy, jsme někde citovali v samotném díle. A co jsme citovali v těle textu, musí být i naopak zmíněno v souhrnu literatury. Použijí-li tedy například **deset** různých zdrojů v textu, pak bude v souhrnu literatury přesně **deset** zdrojů. Obě části musí sedět.

Aby byl v citování systém, vznikly citační normy. Tyto normy se odlišují podle účelu užití. Například historici a filosofové historie používají nejrozsáhlejší systém, kdy musí ukázat naprosto přesně, co a jak citují a odkud to je. Nám zcela postačí méně komplikovaný systém – APA Style neboli American Psychological Style (APA) je přístupný a snaží se být jednoduchý. Nepočítá mnoho s přímými citacemi spíše se jedná o odkazy na nějaké koncepty, fenomény, myšlenky. Jednoduše řečeno, pokud používám něčí myšlenku a ocituji ji čtenáři, tak mu říkám: „Zde je ten zdroj pro to, co tvrdím, jestli tě to zajímá víc, tak si to přečti, ale v mém textu nemám víc prostoru než pár řádků to teď probírat.“

Aby byla APA jednoduchou, snaží se mít jednotný styl – aby se podobně citovaly knihy, články, videa a bylo v tom trochu smysluplné konzistence. Začneme-li od těžšího (2. citace v souhrnu literatury), pak vypadá základní formát citace takto:

Kdo vytvořil. (Kdy vytvořil). Co to je. Kdo/kde to vydal.

Všimněte si logiky KDO – KDY – CO – KDE, která se opakuje a jakéhokoliv zdroje v souhrnu literatury jen s úpravami pro různé varianty pramenů. Vše je zde odděleno tečkami, rok vydání je v závorce a pramen informace je kurzívou (nebo přesněji *italicem*). Například získal jsem informace z pramenu, kterým je kniha, pak je její název v souhrnu literatury v *italicu*. Pokud cituji odborný článek z pramene, kterým je v tomto případě nejčastěji odborný časopis, pak je v *italicu* název tohoto časopisu (nikoliv článek).

Jednoduší (1. citace v textu) citování je v těle textu. Je kratší, je v podstatě stejná pro všechny prameny bez ohledu na to, jestli je to kniha, film, časopis, apod. Skládá se vždy ze dvou částí a třetí je vyhrazená pro přímé citace. Vypadá takto: KDO – KDY. Případně pokud je citace přímá nebo se týká článků či kapitol tak: KDO – KDY – STRÁNKY. Aby se odlišila citace od samotného akademického textu, píše se v závorkách v tomto formátu (existují ovšem varianty pro různé stylistické potřeby):

(Kdo vytvořil, Kdy vytvořil)

2. Knihy

Nyní se podíváme na jeden z nejčastějších pramenů – knihy. V této části se podíváme na tahák, jak takové citování knih vypadá. Znovu začneme od složitějšího – jako vypadá v souhrnu literatury a teprve potom, jak se cituje v textu. Všimněte si, že struktura KDO – KDY – CO – KDE bude jak zde, tak i v případě článků.

Základní struktura APA citování knihy:

Příjmení, iniciály jména. (rok vydání). *Název knihy*. (x. vyd.). Vydavatel.

		Příklad jednoho autora	Příklad dvou autorů	poznámka
Příjmení, iniciály jména.	Kdo.	Doležal, A.	Beauchamp, T. L., & Childress, J. F.	V případě více autorů se před posledním píše „, &“ i s čárkou.
(rok vydání).	(Kdy).	(2017).	(2012).	Když není datum „(n.d.).“
<i>Název knihy</i> .	Co.	<i>Eutanazie a rozhodnutí na konci života Právní aspekty.</i>	<i>Principles of biomedical ethics.</i>	Název publikace v <i>italicu</i> . Povšimněte si, že se v APA píše jen první velké písmeno i v cizím jazyce.
(x. vyd.).	Přesněji co.		(6. vyd.).	První vydání nepíšeme.
Vydavatel.	Kde.	Academia.	University Press.	

pozn. Nezapomeňte, že za každou částí se píše tečka a mezera. Výjimku tvoří místo vydání či internetový odkaz.

Příklad jednoho autora knihy:

Značka [...], která se objevuje v příkladech dále je editorská poznámka, které rozumějte jako: „tady je – jakoby – nějaký opravdový text.“

Citace v souhrnu literatury bude vypadat:

Doležal, A. (2017). *Eutanazie a rozhodnutí na konci života Právní aspekty*. Academia.

Citace v textu bude vypadat například jako některá z těchto variant:

- [...] (Doležal, 2017).
- Doležal (2017, stránky 25–26) argumentuje, že [...].
- [...] (Doležal, 2017, str. 45).

pozn. Všimněte si, že se vždy snažíme použít jméno a rok vydání. Pokud citujeme přímo, pak zmiňujeme vždy stranu. Jinými slovy, když použiju uvozovky, píšu stranu z knihy. Varianty stránkování jsou diskutabilní, můžete psát: strana/str./p./p a v plurálu: stránky/strany/str./pp/pp. Buďte ale konzistentní.

Příklad dvou autorů knihy:

Citace v souhrnu literatury bude vypadat:

Beauchamp, T. L., & Childress, J. F. (2012). *Principles of biomedical ethics*. (6. vyd.). Oxford University Press.

Citace v textu bude vypadat například jako některá z těchto variant:

- [...] (Beauchamp & Childress, 2012).
- Beauchamp s Childressem (2012, stránka 76) předkládají tvrzení, že [...].
- (Beauchamp & Childress, 2012, stránky 122–124).

pozn. Všimněte si, že oproti citaci této publikace v souhrnu literatury, v citaci přímo v textu píšeme „&“ bez čárky. Záhada.

Příklad více jako dvou autorů knihy:

Citace v souhrnu literatury bude vypadat:

Berg, J. W., Appelbaum, P. S., Lidz, C. W., & Parker, L. S. (2001). *Informed consent: Legal theory and clinical practice*. Oxford University Press.

Citace v textu bude například vypadat jako některá z těchto variant:

- [...] (Berg et al., 2001).
- Berg et al. (2001, stránky 22–26) upozorňují, že [...].
- (Berg et al., 2001, stránka 65).

pozn. Všimněte si, že v textu zkracujeme tři a více autorů – zmiňujeme prvního a přidáváme „et al.“. Úplný rozpis autorů (Berg, Appelbaum, Lidz, & Parker, 2001) je také možný, ale nedoporučujeme u více, jak tří autorů. To neplatí pro souhrn literatury, tam je rozepsat v 99 % případů musíme. Povšimněte si také, že pokud se rozhodnete tři a více autorů v textu rozepsat, „“, „&“ se píše s čárkou, oproti případu dvou autorů. Úplná záhada.

3. Články

Ve výzkumu jsou více než knihy používané články, zde se stejně jako u knih podíváme, jak je citovat. Článkem se pochopitelně míní odborný text obvykle z nějakého renomovaného žurnálu. Články z časopisů jako je Blesk či Reflex se takto zpravidla necitují.

Základní struktura APA citování článku:

Příjmení, iniciály jména. (rok vydání). Název článku. *Název periodika, Svazek(číslo), stránky.*

		Příklad dvou autorů	poznámka
Příjmení, iniciály jména.	Kdo.	Appelbaum, P. S., & Roth, L. H.	Pravidla psaní autorů jsou stejná jako u knih.
(rok vydání).	(Kdy).	(1982).	
Název článku.	Co.	Competency to consent to research. A psychiatric overview.	Název článku se píše vždy jen s prvními velkými písmeny ve větě. Nezáleží na gramatických pravidlech země.
<i>Název periodika,</i>	Kde,	<i>Archives of General Psychiatry.</i>	Název periodika se řídí gramatickými pravidly země. Píše se v <i>italicu</i> . Za ním čárka.
<i>Svazek(číslo),</i>	konkrétně,	39	Svazek se píše v <i>italicu</i> . V případě, že je v daném svazku více čísel (kupříkladu víc vydání v jednom roce), píše se číslo v závorce. Tedy celý formát vypadá: „X(Y),“. Např. 39(2).
stránky.		stránky 951–958	Je také možné napsat „pp.“, nebo jen samotné cifry. Ovšem je vždy třeba dbát na konzistenci v celém textu. Rozhodnete-li se používat češtinu, pak se jí držte.

Příklad dvou autorů článku:

Citace v souhrnu literatury bude vypadat:

Appelbaum, P. S., & Roth, L. H. (1982). Competency to consent to research. A psychiatric overview. *Archives of General Psychiatry*, 39, stránky 951–958.

Citace v textu se řídí vždy stejnými pravidly jako u zdrojů výše. V případě tohoto příkladu by se tedy citace v samotném textu řídila stejnými pravidly jako citace dvou autorů u knihy.

4. Otázky a odpovědi

Co když neznám autora ani editora?

- Odp.: Pak místo jména autora/editora začínáme názvem zdroje v *italicu*. Následuje rok a místo vydání.

Co když můj zdroj nemá datum vytvoření/vydání?

- Odp.: Pak místo roku „(XXXX).“ zapíšeme „(n.d.).“.

Co když je zdroj online a nemám k dispozici fyzickou verzi?

- Odp.: Pak je třeba zařadit za vydavatele (pokud je místo vydání a vydavatel vůbec znám) informaci o tom, odkud je online zdroj načten takto: „Načteno z: [přímý link]“ Ale všimněte si zajímavé výjimky. Za internetový odkaz (link/adresu načtení) se nepíše tečka, protože čtenář má být schopný zkopírovat adresu do webového prohlížeče.

Co když chci citovat kapitolu z editované knihy?

- Odp.: Jedná se o komplikovanější citaci v následujícím formátu: autor kapitoly. (rok). Název kapitoly. „V“ editoři (Eds.), *Jméno publikace* (strany kde je kapitola). Místo vydání: Vydavatel. (případně odkud načteno). Např. **Tulving, E. (1972). Episodic and semantic memory. V E. Tulving, & W. Donaldson (Eds.), *Organization of Memory* (stránky 382–403). New York: Academic Press. Načteno z <http://alicekim.ca/12.EpSem72.pdf>** A aby to nebylo moc jednoduché, všimněte si, že editoři se v tomto případě píšou v jiném formátu – nejdřív iniciála jména a pak příjmení. Proč? Nevíme. Stejně jako netušíme, proč Američané opustili imperiální systém pro metrický, aby z něho mohli odvodit znovu imperiální systém, ale přitom ho tajně dále definovat metrickým.

Co když chci citovat celou editovanou knihu? Například knihu co je sborník kapitol s různými autory v každé kapitole. Nebo jednoduše protože se nechci zatěžovat komplikovaným citováním z předchozího odstavce.

- Odp.: Pak z pohledu APA zacházíme se jménem editora jako jménem autora, ale za jméno mu umístíme poznámku „(Ed.).“ V případě více editorů „(Eds.).“. To ovšem platí jen pro souhrn literatury, v textové citaci je to jednoduše jako autor. Např. Příjmení, iniciály jména (Ed). (rok). [atd.] / Příjmení, iniciály jména, & Příjmení, iniciály jména (Eds). (rok). [atd.]. Např. **Woodworth, R. S. (Ed.). (1914). *The psychological researches of James McKeen Cattell: A review by some of his pupils*. The Science Press. Načteno z <https://archive.org/details/psychologicalresooenm>** Pravda je ale taková, že pokud znáte autora kapitoly, měli byste citovat autora, ne editora.

Co když znám DOI zdroje? Mám ho psát?

- Odp.: V šestém vydání se DOI v praxi objevuje spíše zřídkavě. V sedmé verzi APA je DOI vyžadováno důsledněji. Pravidlo je: pokud máte DOI, zapíšte ho. Je jedno, jestli je pramen fyzický či virtuální. Pokud máte DOI i URL, pište jen DOI. Pokud máte jen URL, pište URL.